

**Wyzwania administracji
samorządowej przy organizacji
i przeprowadzeniu wyborów samorządowych
w 2018 roku po zmianie Kodeksu Wyborczego**

Ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych wprowadziła zmiany w przepisach ustrojowych samorządu terytorialnego (wszystkich III szczebli) oraz w Kodeksie Wyborczym (Dz. U. z 2018 r. poz. 130) i weszła w życie od dnia 31 stycznia 2018 r.

W przypadku zmiany przepisów w ustawie o samorządzie gminnym stosuje się je do kadencji organów jst następujących po kadencji, w czasie której ustawa weszła w życie. Natomiast większość znowelizowanych przepisów Kodeksu Wyborczego ma zastosowanie do wyborów samorządowych, które odbędą się w 2018r.

Uzasadnienie wprowadzenia zmian, jak określił wnioskodawca projektu ustawy, sprowadzały się głównie do dwóch, zasadniczych rodzajów zmian.

Pierwszym są zmiany ustaw o samorządzie gminy, powiatu, województwa mające na celu zwiększenie udziału obywateli w procesie kontrolowania oraz funkcjonowania niektórych organów publicznych – władzy samorządowej.

Natomiast drugi rodzaj zmian polega w szczególności na zwiększeniu roli społeczeństwa w procesie wybierania organów pochodzących z wyborów powszechnych, a także w kontroli tego procesu i organów odpowiadających za przygotowanie i przeprowadzenie wyborów. Zmiany proponowane w zakresie ustawy – Kodeks wyborczy sprowadzają się do zapewnienia należytej transparentności, przejrzystości, obywatelskiej kontroli nad procesem wyborczym oraz organami zobligowanymi do przygotowania i przeprowadzenia wyborów. Mają one w zamiarze wnioskodawców wyeliminować, a przynajmniej w znaczącym wymiarze ograniczyć potencjalne nadużycia oraz nieprawidłowości. Zwalczenie takich nadużyć jest troską o demokrację i wolności obywatelskie, a nie zaprzeczaniem tym wartościom.

Obowiązki organu stanowiącego i wykonawczego gminy wynikające z nowelizacji Kodeksu Wyborczego:

a) rada miasta, na wniosek burmistrza/prezydenta dokona w terminie:

- 60 dni od dnia wejścia w życie ustawy podziału gminy na okręgi wyborcze, ustalając ich nr, granicę i liczbę wybieranych radnych;
- 1 miesiąca od dnia podziału gminy na okręgi wyborcze na stałe obwody do głosowania, ustalając numery, granice oraz siedziby obwodowych komisji wyborczych,
 - najpóźniej na 35 dni przed dniem wyborów utworzenie odrębnych obwodów do głosowania;

(jeżeli rada nie dokona podziału na okręgi wyborcze i obwody do głosowania w terminie wynikającym z ustawy podziału dokonuje komisarz wyborczy w terminie 14 dni od dnia upływu określonego terminu).

Obowiązki organu stanowiącego i wykonawczego gminy wynikające z nowelizacji Kodeksu Wyborczego:

- b) zapewnienie przez burmistrza/prezydenta obsługi i techniczno-materialnych warunków pracy obwodowych i terytorialnych komisji wyborczych oraz wykonanie zadań związanych z organizacją i przeprowadzeniem wyborów na obszarze miasta z zastrzeżeniem art. 191e § 1 (zadania urzędnika wyborczego), art. 437, art. 458a, art. 467a i art. 484 (zadania komisarza wyborczego w zakresie druku kart do głosowania, których dystrybucję do okw zapewnia urzędnik wyborczy). Zadania wykonywane w tym zakresie są zadaniami zleconymi jednostek samorządu terytorialnego.
- c) zapewnienie przez burmistrza, prezydenta lokali dla obwodowych komisji wyborczych, z tym że w każdej gminie co najmniej 1/2 lokali obwodowych komisji wyborczych powinna być dostosowana do potrzeb wyborców niepełnosprawnych (dodatkowo na wniosek burmistrza/prezydenta jednostki organizacyjne sprawujące trwały zarząd nieruchomości państwowych i komunalnych są obowiązane udostępnić na potrzeby okw bezpłatnie pomieszczenia).

Warunki oraz wyposażenie lokali obwodowych komisji wyborczych w trakcie przeprowadzenia głosowania i liczenia głosów

1. Powierzchnia, wyposażenie, usytuowanie i czas dysponowania lokalem.
2. Zasady współpracy burmistrza/prezydenta oraz obwodowej komisji wyborczej do spraw przeprowadzenia wyborów i obwodowej komisji wyborczej do spraw liczenia głosów z zarządzającym lokalem.
3. Dostęp do sieci informatycznej oraz do infrastruktury umożliwiającej transmisję obrazu i dźwięku z lokalu wyborczego w trakcie głosowania.
4. Kamery i urządzenia nagrywające, ich zakup, montaż, zapewnienie transmisji i/lub nagrywania w trakcie głosowania.

Transmisja przebiegu głosowania w lokalach obwodowych komisji wyborczych do internetu oraz nagrywanie

Wyposażenie lokali obwodowych komisji wyborczych w kamery zapewniające transmisję oraz nagrywające przebieg głosowania.

Transmisję prowadzi się z lokalu wyborczego za pośrednictwem publicznie dostępnej sieci elektronicznego przekazywania danych od podjęcia przez obwodową komisję wyborczą ds. przeprowadzenia głosowania w obwodzie czynności związanych przygotowaniem głosowania (przed otwarciem lokalu wyborczego) do podpisania protokołu z ustalenia wyników głosowania w obwodzie.

Szczegółowe informacje o dostępie do transmisji podaje się co najmniej na 24 godziny przed rozpoczęciem głosowania na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej.

Urządzenia te powinny mieć możliwość nagrywania obrazu i dźwięku, gdy transmisja jest niemożliwa. Nagranie przekazywane jest i udostępniane na stronie internetowej PKW. Materiały zawierające transmitowany lub zarejestrowany przebieg czynności wyborczych są dokumentami z wyborów.

Transmisja przebiegu głosowania w lokalach obwodowych komisji wyborczych do internetu oraz nagrywanie

Zasada budowy systemu:

Kamera w lokalu wyborczym zainstalowana i zasilona z sieci 230V (nie są znane parametry, rekomendowana rozdzielczość full HD, 25 klatek na sekundę, kamera z mechanicznie, lub elektronicznie regulowanym zoom, powinna być zgodna ze standardem ONVIF oraz powinna umożliwiać transmisję strumienia Video RTSP - protokół przesyłania obrazu w czasie rzeczywistym).

Wątpliwości: czy będzie to kamera obrotowa, czy będzie jedna w lokalu, gdzie i przez kogo będzie zainstalowana, włączona i konserwowana lub naprawiana, czy oprócz obrazu będzie transmitować dźwięk, co ma swoim zasięgiem obejmować w lokalu okw (czy ma "patrzeć" na urnę, komisję czy urnę i komisję, a może jeszcze inne inne część lokalu okw).

Transmisja przebiegu głosowania w lokalach obwodowych komisji wyborczych do internetu oraz nagrywanie

Zapis materiału:

Zapis może odbywać się w kamerze na karcie SD lub na zewnętrznym rejestratorze, system musi być automatyczny i intuicyjny tak, by po włączeniu zasilania zapis rozpoczął się automatycznie.

Zapis video o parametrach zgodnych z parametrami kamery wymusi w zależności od sposobu kodowania kilkadziesiąt do 100 GB (czy zapis ma być ciągły, jak i gdzie zapis należy archiwizować, kto będzie odpowiedzialny za jego kopię, czy jest znany format zapisu, jak dokumentować przerwy w zapisie).

Transmisja przebiegu głosowania w lokalach obwodowych komisji wyborczych do internetu oraz nagrywanie

Dostęp do internetu:

kamera musi być podłączona do internetu i musi wystawiać lub wysyłać strumień RTSP by mógł być on dostępny dla systemu streamigu, parametry dostępu do internetu to zagwarantowanie co najmniej 3-4 Mbit/s dla sygnały wysyłanego do sieci, dobrze żeby łącze było symetryczne i posiadało publiczny adres IP oraz ustalone porty przekierowane do kamery, tak by umożliwić jej zdalną konfigurację oraz prostą diagnostykę i prosty dostęp do strumienia Video RTSP (protokół przesyłania obrazu w czasie rzeczywistym).

Transmisja przebiegu głosowania w lokalach obwodowych komisji wyborczych do internetu oraz nagrywanie

Transmisja sygnału Video:

- dostęp obywateli do transmisji z prac komisji, strumień Video przygotowany do wystawienia do publicznego internetu powinien mieć wmixowany w obraz: datę, godzinę, adres i numer komisji oraz ewentualnie inne charakterystyczne cechy, np. zwięższające jego autentyczność.

Serwery strumieniujące (streamingowe) - sygnał Video do wielu użytkowników to poza Youtube serwisy komercyjne wymagające wniesienia opłaty, które miesięcznie wynoszą do kilkuset złotych dla utrzymania strumieniowania z jednej kamery dla około 100 jednoczesnych użytkownikach.

Dla zapewnienia sprawnej obsługi taka usługa powinna zostać zakupiona wcześniej na tyle, by przeprowadzić testy poprawności pracy.

Linki (adresy internetowe kamer dla obywateli) powinny być ujednolicone oraz dostępne z portali rządowych oraz samorządowych, proces ten wymaga koordynacji na poziomie krajowym i standaryzacji tej usługi.

Transmisja przebiegu głosowania w lokalach obwodowych komisji wyborczych do internetu oraz nagrywanie

Wątpliwości o charakterze globalnym:

- 1) czy zasilanie kamer i zapisu powinno być gwarantowane na pomocą UPS;
- 2) zapis powinien być zabezpieczony przynajmniej sumą kontrolną SHA, by potwierdzić jego wiarygodność i uniemożliwić manipulowanie materiałem Video w przyszłości;
- 3) jak zapisać i na jakim nośniku obraz video, który będzie stanowił dokumentację z prac komisji, informacja o tym ma trafić do protokołu, kto będzie odpowiedzialny za długoterminowe składowanie oraz ewentualne udostępnianie materiału offline video po wyborach;
- 4) znalezienie technologii i formatu obrazu, który powinien być uniwersalny i możliwy do odtworzenia na urządzeniach mobilnych pracujących pod kontrolą systemów np. Android i IOS.

Obowiązki organu stanowiącego i wykonawczego gminy wynikające z nowelizacji Kodeksu Wyborczego (cd):

- d) prowadzenie rejestru wyborców i dokonywanie wszystkich czynności związanych z aktualizacją tego rejestru oraz dopisywaniem osób na ich wnioski;
- e) sporządzanie i aktualizowanie przez gminę, na podstawie rejestru wyborców spisów wyborców, którego 1 egzemplarz przekazuje w przeddzień wyborów przewodniczącemu właściwej obwodowej komisji wyborczej ds. przeprowadzenia głosowania w obwodzie;
- f) sporządzenie przez burmistrza/prezydenta aktów pełnomocnictwa do głosowania dla wyborcy niepełnosprawnego o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, który chce głosować przez pełnomocnika;

Obowiązki organu stanowiącego i wykonawczego gminy wynikające z nowelizacji Kodeksu Wyborczego:

g) burmistrz, prezydent podaje, w formie obwieszczenia, do wiadomości wyborców najpóźniej w 30 dniu przed dniem wyborów informację przekazaną przez komisarza wyborczego o:

- numerach oraz granicach stałych i odrębnych obwodów głosowania,
- wyznaczonych siedzibach obwodowych komisji wyborczych dla danych wyborów,
 - lokalach obwodowych komisji wyborczych ds. przeprowadzenia głosowania w obwodzie dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych,
 - możliwości głosowania korespondencyjnego przez wyborców niepełnosprawnych i głosowania przez pełnomocnika;

(jeden egzemplarz obwieszczenia przekazywany jest niezwłocznie komisarzowi wyborczemu i Państwowej Komisji Wyborczej oraz obwieszczenie to zamieszczane jest przez burmistrza, prezydenta w BIP)

Obowiązki organu stanowiącego i wykonawczego gminy wynikające z nowelizacji Kodeksu Wyborczego:

- h) przekazanie do wiadomości burmistrza/prezydenta kopii uchwały obwodowej komisji wyborczej do spraw przeprowadzenia wyborów o nadzwyczajnych wydarzeniach uniemożliwiających proces głosowania oraz zarządzeniu, po uzyskaniu zgody właściwej komisji wyborczej wyższego stopnia, przerwy w głosowaniu, przedłużenie głosowania lub odroczenie głosowania do dnia następnego (w przypadku przerwy w głosowaniu burmistrz/prezydent zapewnia ochronę lokalu komisji w czasie przerwy w głosowaniu);
- i) odebranie od przewodniczącego obwodowych komisji wyborczej do spraw ustalenia wyników głosowania kopii protokołu, który przez 30 dni ma być udostępniony wyborcom;
- j) zapewnienie na obszarze gminy odpowiedniej liczby miejsc przeznaczonych na bezpłatne umieszczanie urzędowych obwieszczeń wyborczych i plakatów wszystkich komitetów wyborczych, wykaz miejsc podaje się do publicznej wiadomości oraz w BIP;

Obowiązki organu stanowiącego i wykonawczego gminy wynikające z nowelizacji Kodeksu Wyborczego:

- k) burmistrz/prezydent zapewnia wydruk obwieszczeń gminnej komisji wyborczej o zarejestrowanych listach kandydatów oraz ich rozplakatowanie na obszarze gminy najpóźniej w 15 dniu przed dniem wyborów. Jeden egzemplarz obwieszczenia przesyła się niezwłocznie komisarzowi wyborczemu;
- l) zawarcie z Szefem Krajowego Biura Wyborczego porozumienia w celu zapewnienia obsługi Korpusu Urzędników Wyborczych i innych organów wyborczych w zakresie określonym w kodeksie oraz innych ustawach oraz warunków pracy umożliwiających prawidłowe wykonywanie zadań przez urzędników wyborczych, w którym określa się w szczególności warunki organizacyjno-administracyjne, techniczne oraz zasady pokrywania kosztów;
- ł) ustalenie wszystkich kosztów realizacji przez samorząd zadania zleconego, jakim jest przygotowanie i przeprowadzenie wyborów oraz uzyskanie odpowiednich środków na jego realizację.

Zadania i uprawnienia Komisarza Wyborczego:

- a) w przypadku nie dokonania przez radę miasta w bieżącym roku w wyborach samorządowych, w wyznaczonym terminie uchwał o podziale gminy na okręgi wyborcze i obwody głosowania dokonuje w ciągu 14 dni po upływie tego terminu podziału na okręgi i obwody, posiada również takie kompetencje w przypadku podjęcia przez radę miasta stosownych uchwał z naruszeniem prawa;
- b) ustala od 1 stycznia 2019 r. okręgi wyborcze i obwody do głosowania;
- c) powołuje składy obwodowych komisji wyborczych i zwołuje ich pierwsze posiedzenie;
- d) zarządza, po zarejestrowaniu przez gminną komisję wyborczą list kandydatów na radnego oraz list kandydatów na burmistrza/prezydenta, wydrukowanie kart do głosowania

Zadania i uprawnienia Komisarza Wyborczego:

- e) najpóźniej w 21 dniu przed dniem wyborów, przekazuje wyborcom w stałych obwodach głosowania, w formie druku bezadresowego umieszczanego w oddawczych skrzynkach pocztowych, informację o terminie wyborów, godzinach głosowania, sposobie głosowania oraz warunkach ważności głosu w danych wyborach, a także o możliwości głosowania korespondencyjnego przez wyborców niepełnosprawnych i głosowania przez pełnomocnika;
- f) odbiera, do 15 dnia przed dniem wyborów, zgłoszenie wyborcy niepełnosprawnego o zamiarze głosowania korespondencyjnego;
- g) zapewnia, we współdziałaniu z organami jednostek samorządu terytorialnego oraz urzędnikami wyborczymi, organizację wyborów do rad i na burmistrza/prezydenta na obszarze swego działania;
- h) jest zwierzchnikiem urzędników wyborczych;

Zadania i uprawnienia urzędnika wyborczego:

- a) odbiera od komisarza wyborczego wniosek osoby niepełnosprawnej o głosowanie korespondencyjne, weryfikuje to zgłoszenie i wydaje pakiet wyborczy wyborcy niepełnosprawnemu przez publicznego operatora pocztowego oraz prowadzi wykaz wydanych pakietów;
- b) niezwłocznie informuje burmistrza/prezydenta o wysłanych pakietach wyborczych;
- c) dostarcza karty do głosowania obwodowym komisjom wyborczym ds. przeprowadzenia głosowania w obwodzie;
- d) odbiera od przewodniczącego OKW do spraw ustalenia wyników głosowania dokumenty wyborcze, w tym karty do głosowania, pieczęcie OKW i w odpowiedni sposób je zabezpiecza;

Zadania i uprawnienia urzędnika wyborczego:

- e) tworzy i aktualizuje system szkoleń dla członków obwodowych komisji wyborczych oraz organizuje i prowadzi te szkolenia;
- f) przygotowuje i nadzoruje pod kierownictwem komisarza wyborczego przebieg wyborów w obwodowych komisjach wyborczych;
- g) sprawuje nadzór nad zapewnieniem warunków pracy obwodowych komisji wyborczych, w szczególności w zakresie wyposażenia lokalu obwodowej komisji wyborczej w urnę przezroczystą oraz kamery zapewniające możliwość transmisji obrazu i dźwięku z lokalu wyborczego lub nagrywanie obrazu i dźwięku i następnie udostępniane na stronie PKW.

Dziękuję za uwagę

Andrzej Wojewódzki
Sekretarz Miasta Lublin

sekretarz@lublin.eu

